

Kommunal- og distriktsdepartementet
Postboks 8112 Dep.
0032 Oslo

Fellesorganisasjonen (FO)
Mariboegs gate 13
0183 Oslo

Postadresse:
Pb. 4693 Sofienberg
0506 Oslo

Telefon:
+47 919 19 916

E-post:
kontor@fo.no

Deres referanse:
Vår referanse: 21/00369-12
Vår dato: 07.02.2022

Bankgiro: 9001.06.35674

Bankgiro kontingent:
9001.08.71394

Org.nr:
870 953 852 MVA

fo.no

Fellesorganisasjonen (FO)s krav til statsbudsjett 2023 til Kommunal- og distriktsdepartementet

FO er fagforeningen for sosialarbeidere. Vi organiserer over 32 000 barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsvitere. Våre medlemmer har bred kompetanse, reduserer forskjeller og bistår mennesker i vanskelige livssituasjoner. Uten våre medlemmers fagkunnskap vil sosiale og helsemessige problemer ramme langt flere og hardere.

FOs krav til statsbudsjett 2023

- Overfør tilstrekkelig ressurser til kommunene for å drive kritiske velferdstjenester på et forsvarlig nivå
- Beregne og bevilge midler slik at barnevernsreformen blir fullfinansiert i tråd med intensjonen om å styrke forebyggende arbeid, samt utvikling og innføring av gode hjelpetiltak i kommunene, og sørg for kompensasjon for merkostnad ved kjøp av institusjonsplasser og fosterhjem etter reformen.
- Gjeninnfør øremerkede midler til stillinger, samt øk de øremerkede midlene til stillinger i barneverntjenesten med 250 millioner kroner årlig over en fireårs periode, det vil ha kalt «barnevernsmilliarden»
- Sett av mer midler til kommunene for utgifter knyttet til kompetansekravet i barnevernet, og utarbeid en plan for å kompensere økte utgifter ved innføring av kompetansekravet.
- Redusere innslagspunktet for ressurskrevende tjenester og opphev aldersgrensen
- Øk inntektsgrensen for bostøtte i takt med inntektsutviklingen for de med behov for bostøtte
- Juster inntektsgrensen for uføre som har falt ut av ordningen for bostøtte.

Kommuneøkonomien trenger langsiktig styrking

Kommuneøkonomien har stor betydning for lokalsamfunn og levekår for befolkningen. Velferdstjenestene skal bidra til at vi, etter pandemien, kommer tilbake til et mer normalt liv uten for store negative konsekvenser. Mange har slitt og sliter fortsatt på ulike måter. Det er behov for å ivareta økte psykososiale utfordringer og for ekstra tiltak og tjenester til ulike utsatte og sårbare grupper. Kommunene vil få langsiktige og varige utgifter som følge av behov for ekstra tiltak etter pandemien. Ett eksempel er behov for tiltak overfor barn og unges psykososiale problemer som koronakommisjonen og koordineringsgruppen har uttrykt særlig bekymring for. FO etterlyser en mer helhetlig og langsiktig politikk med satsning på langsiktige tiltak for å forbygge negative konsekvenser av pandemien. Arbeidet med å kartlegge konsekvenser av pandemien og prioritere tiltak og tjenester må fortsette, og det må bevilges ekstra midler for oppfølging også i 2022.

FO er svært bekymret for at manglende kompensasjon for inntektstap og økte kommunale utgifter kan føre til kutt i grunnleggende velferdstjenester og skape større ulikhet på sikt. Kommunene må settes i stand til å forebygge langsiktige konsekvenser og ivareta samfunnets og befolkningens behov for bistand også i 2022 og etterfølgende år. FO mener presset på kommuneøkonomien og usikkerheten knyttet til kompensasjon kan gi kutt og nedskjæringer i grunnleggende velferdstjenester. Dette vil særlig ramme allerede pressede velferdstjenester og ikke-lovpålagte forebyggende tiltak. Med krav til pedagogiske bemanningsnormer for skoler og barnehager har kommunen reduserte muligheter til kostnadskutt på disse områdene. Sannsynligvis vil det være forebyggende og ikke-lovpålagte tjenester og tiltak og helse- og omsorgstjenester som kan bli hardest rammet dersom kommunene ikke fullt ut blir kompensert for merutgifter i forbindelse med pandemien. FO etterlyser en helhetlig, langsiktig plan og satsning på barn og unge som er faglig og politisk forankret.

Kommunebudsjettene var presset allerede før koronakrisen, og mange kommuner har ugjorte oppgaver og et stort vedlikeholdsetterlep. Kommunesektoren utgjør førstelinjen for å møte utfordringene pandemien har gitt, og har hovedansvaret for å følge opp konsekvenser av reduserte tjenestetilbud til ulike brukergrupper. Kommunene må sikres tilstrekkelig med ressurser for å drive kritiske velferdstjenester på et forsvarlig nivå; til barnevern, sosiale tjenester i Nav, rus, psykisk helse og tjenester til personer med utviklingshemning. Dette er et viktig, nasjonalt ansvar å ivareta. Gode kommunale tjenester bidrar til å forbygge mer alvorlige plager som på lang sikt vil koste kommunen mer. Å styrke kommuneøkonomien er på lang sikt en god investering som gjelder på flere områder.

FOs krav

- Overfør tilstrekkelig ressurser til kommunene for å drive kritiske velferdstjenester på et forsvarlig nivå

Kommunalt barnevern og barnevernsreform

Kommunene har hovedansvaret for sitt barnevern, men staten delegerer ansvar for barnevernet til kommunene. Det betyr at også staten må ta ansvar for å sikre et faglig forsvarlig kommunalt barnevern. I statsbudsjettet for 2021 ble det erkjent at det er kapasitetsutfordringer i mange barneverntjenester. Situasjonen er ikke nevneverdig endret. Likevel ble barnevernsreformen iverksatt samtidig som man legger de tidligere øremerkede midlene til stillinger inn i rammebevilgningen kommunene. Kommunenes generelle økonomiske rammer gir heller ikke tilstrekkelig rom for nødvendig bemanningsøkning.

FO er bekymret for mange barneverntjenestene som er hardt presset på kapasitet og som får økt ansvar. En Deloitte-rapport¹ viser hvor sårbare tilsynelatende robuste barneverntjenester kan være, og ikke minst hvor krevende det er å bygge opp en god barneverntjeneste. FO er derfor bekymret for finansiering av barnevernsreformen. Vi får stadig flere eksempler på budsjettkutt som rammer tjenester til barn, unge og familier. Kommunene trenger nok midler over statsbudsjettet for å realisere intensjonene i barnevernsreformen. Med dagens finansiering er det ikke tatt høyde for den brede innsatsen reformen innebærer. Kommunene må bygge ut sitt tjenestetilbud, styrke kompetansen og opprettholde dagens barnevernstiltak. Mer forebygging og mer fokus på tidlig innsats betyr også at flere fanges opp og trenger hjelp. For å realisere intensjonene må finansiering av barnevernsreformen styrkes.

For å styrke barnevernet anbefaler vi en systematisk opptrappingsplan for bemanning, oppfylging av kompetansekrav og for tiltaksutvikling i kommunalt barnevern. En veiledende og samtidig forpliktende bemanningsnorm vil i tillegg være et nyttig statlig styringsverktøy i den årlige tilstandsrapporten til kommunepolitikere.

FOs krav

- Beregne og bevilge midler slik at barnevernsreformen blir fullfinansiert i tråd med intensjonen om å styrke forebyggende arbeid, samt utvikling og innføring av gode hjelpetiltak i kommunene, og sørg for kompensasjon for merkostnad ved kjøp av institusjonsplasser og fosterhjem etter reformen.
- Gjeninnfør øremerkede midler til stillinger, samt øk de øremerkede midlene til stillinger i barneverntjenesten med 250 millioner kroner årlig over en fireårs periode, det vil ha kalt «barnevernsmilliarden»
- Sett av mer midler til kommunene for utgifter knyttet til kompetansekravet i barnevernet, og utarbeid en plan for å kompensere økte utgifter ved innføring av kompetansekravet.

Ressurskrevende tjenester

FO har merket seg at foreslått økning i innslagspunktet for toppfinansieringen fra kr. 1430 000 til kr. 1520 000 ikke ble vedtatt i statsbudsjett 2022. Det er positivt, selv om det fortsatt er behov for å redusere innslagspunktet, og fjerne aldersgrensen på 67 år. Innslagspunktet har økt over mange år, og har blant annet vært begrunnet med sterk utgiftsvekst i toppfinansieringsordningen de senere år. FO mener dette nettopp viser behov for en styrking av ordningen. Kommunene må finansiere stadig mer fra egne frie midler, og statlige utgifter skyves over på kommunene.

Formålet med toppfinansieringsordningen er å sikre at brukere med behov for stor ressursinnsats får et tjenestetilbud som ikke avhenger av kommunens økonomi, og som ikke reduserer tjenestetilbudet til brukerne i ordningen. FO mener staten må ta ansvar for en større andel av kostnadene for ressurskrevende tjenester. Kommunene får mindre handlefrihet til å utarbeide gode og individuelt tilpassede tjenestetilbud når de påføres økte kostnader. Konsekvensene kan bli reduksjon av tjenestefomfang og

kvalitet, og tjenester uten nødvendig kompetanse og faglig forsvarlighet. Det er også krevende for den enkelte bruker og kommunene at statlig medfinansiering opphører når brukerne fyller 67 år.

Det er positivt at det for 2022 opprettes en tilleggskompensasjon for små kommuner med uforholdsmessig høye utgifter til ressurskrevende tjenester, men vi stiller spørsmål ved om den er tilstrekkelig til å dekke faktiske behov.

FOs krav

- Reduser innslagspunktet for ressurskrevende tjenester og opphev aldersgrensen

Sosial boligpolitikk

Behovet og etterspørselen etter boliger er stort, særlig i sentrale strøk. Stadig flere får problemer med å kjøpe egen bolig. For personer med lav inntekt, nedsatt funksjonsevne, utviklingshemning, flyktninger og bostedsløse er det nærmest umulig å skaffe seg egnet bolig uten støtte fra kommune og stat. Virkemidler som startlån, tilskudd og bostøtte er helt avgjørende når de skal etablere seg i egen bolig. Det er positivt at regjeringen prioriterer ulike tilskudd til blant annet forsøk med nye boligmodeller som leie-til-eie-modeller og særlig vektlegger å prioritere prosjekter for gode botilbud for utviklingshemmede, personer med rusproblemer og psykiske lidelser, og egnede boliger for barn og unge.

FO mener imidlertid avsatte midler til ulike tilskuddsordninger er langt fra tilstrekkelig for å redusere sosial ulikhet og skjevfordelingen i boligmarkedet. God boligsosial politikk er også god velferdspolitik.

Bostøtte

Bostøtten er et viktig virkemiddel for å bekjempe fattigdom og bidra til at flere husholdninger med lav inntekt kan skaffe seg bolig og beholde den. Dette gir forutsigbarhet og bidrar til å trygge oppveksten for barn i lavinntektsfamilier. Enkelte grupper rammes hardere enn andre, for eksempel alenehusholdninger og enslige forsørgere med lav inntekt og høye boutgifter. Gruppen vanskeligstilte på boligmarkedet øker, samtidig favner bostøtteordningen færre. Økte strømpriser fører til ytterlig forverring.

Vi mener bostøtten ikke bidrar nok til å nå målet om at husstander med lav inntekt og høye boutgifter kan skaffe seg og beholde en egnet bolig, hvor de kan bo trygt og godt. En vesentlig årsak er at inntektsgrensene for bostøtte ikke er oppjustert i takt med inntektsutviklingen for de med behov for bostøtte. Boutgiftene har også økt betydelig mer enn oppjusteringen av boutgiftstaket. Resultatet er at personer og hushold som tidligere ville oppfylt kravene til å få bostøtte, ikke lenger gjør det. Dette skjedde da uføre fikk oppjustert brutto inntekt som del av uførereformen i 2015. Oppjusteringen førte til at mange uføretrygdede fikk en brutto inntekt som overstiger inntektsgrensen for bostøtte. Netto inntekt er imidlertid omtrent som før. For mange medførte dette en reduksjon i disponibel inntekt og svekket mulighet til å skaffe seg bolig og beholde den. Endringen rammer uføretrygdede som ikke omfattes av skjermingstiltaket, og har ført til at unge uføre har falt helt ut av ordningen.

FO mener unge uføre rammes spesielt hardt, fordi mange av dem ikke har utsikter til økt inntektsinntjening, og dermed ikke kan kompensere for bortfallet av bostøtte. En slik forskjellsbehandling kan vi ikke være bekjent av. Vårt inntrykk er at bostøtten i større grad har blitt en ytelse for de aller fattigste. FO mener bostøtten i større grad må innrettes slik at den, sammen med andre tilgjengelige boligsosiale virkemidler, bidrar til å forebygge og utjevne sosiale forskjeller og utenforskap.

FOs krav

- Øk inntektsgrensen for bostøtte i takt med inntektsutviklingen for de med behov for bostøtte.
- Juster inntektsgrensen for uføre som har falt ut av ordningen for bostøtte.

Med vennlig hilsen

Sign
Mimmi Kvisvik
Forbundsleder

Sign
Anine Terland
Seniorrådgiver